

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ

॥ ಏಕತ್ರಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

॥ ಏಕತ್ರಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ॥

ಶ್ರೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಸಂವಾದಃ ಶ್ರೀರಾಮಸ್ಯಾದೇಶೇನ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ
ಸುಹೃಜ್ಜನಾನಾಮಂತ್ರೈ ದಿವ್ಯಮಾಯುಧಮಾನೀಯ ಚ ವನಂ
ಗಂತುಮುದ್ಯಮಃ ಶ್ರೀರಾಮೇಣ ತಂ ಪ್ರತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ಧನಂ ವಿತರಿತುಂ
ಸ್ವಕೀಯವಿಚಾರಸ್ಯ ಪ್ರಕಟನಂ

ಏವಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸ ಸಂವಾದಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ಪೂರ್ವಮಾಗತಃ |
ಬಾಷ್ಟಪರ್ಯಾಕುಲಮುಖಃ ಶೋಕಂ ಸೋಢುಮಶಕ್ನುವನ್ || 2.31.1 ||

ಸ ಭ್ರಾತುಶ್ಚರಣೌ ಗಾಢಂ ನಿಪೀಡ್ಯ ರಘುನಂದನಃ |
ಸೀತಾಮುವಾಚಾತಿಯಶಾಂ ರಾಘವಂ ಚ ಮಹಾವ್ರತಂ || 2.31.2 ||

ಯದಿ ಗಂತುಂ ಕೃತಾ ಬುದ್ಧಿವರ್ಧನಂ ಮೃಗಗಜಾಯುತಂ |
ಅಹಂ ತ್ವಾನುಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ವನಮಗ್ರೇ ಧನುರ್ಧರಃ || 2.31.3 ||

ಮಯಾ ಸಮೇತೋಽರಣ್ಯಾನಿ ರಮ್ಯಾಣಿ ವಿಚರಿಷ್ಯಸಿ |
ಪಕ್ಷಿಭಿರ್ಮಗಯುಧೈಶ್ಚ ಸಂಘುಷ್ಠಾನಿ ಸಮಂತತಃ || 2.31.4 ||

ನ ದೇವಲೋಕಾಕ್ರಮಣಂ ನಾಮರತ್ನಮಹಂ ವೃಣೇ |
ಐಶ್ವರ್ಯಂ ಚಾಪಿ ಲೋಕಾನಾಂ ಕಾಮಯೇ ನ ತ್ವಯಾ ವಿನಾ || 2.31.5 ||

ಏವಂ ಬ್ರುವಾಣಃ ಸೌಮಿತ್ರಿವರ್ಧನವಾಸಾಯ ನಿಶ್ಚಿತಃ |
ರಾಮೇಣ ಬಹುಭಿಃ ಸಾಂತ್ವೈರ್ನಿಷಿದ್ಧಃ ಪುನರಬ್ರವೀತ್ || 2.31.6 ||

ಅನುಜ್ಞಾತಸ್ತು ಭವತಾ ಪೂರ್ವಮೇವ ಯದಸ್ಮ್ಯಹಂ |
ಕಿಮಿದಾನೀಂ ಪುನರಪಿ ಕ್ರಿಯತೇ ಮೇ ನಿವಾರಣಂ || 2.31.7 ||

ಯದರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಷೇಧೋ ಮೇ ಕ್ರಿಯತೇ ಗಂತುಮಿಚ್ಛತಃ |
ಏತದಿಚ್ಛಾಮಿ ವಿಜ್ಞಾತುಂ ಸಂಶಯೋ ಹಿ ಮಮಾನಘ || 2.31.8 ||

ತತೋಽಬ್ರವೀನ್ಮಹಾತೇಜಾ ರಾಮೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಮಗ್ರತಃ |
ಸ್ಥಿತಂ ಪ್ರಾಗ್ಗಾಮಿನಂ ಧೀರಂ ಯಾಚಮಾನಂ ಕೃತಾಂಜಲಿಂ || 2.31.9 ||

ಸ್ನಿಗ್ಧೋ ಧರ್ಮರತೋ ಧೀರಃ ಸತತಂ ಸತ್ಪಥೇ ಸ್ಥಿತಃ |
ಪ್ರಿಯಃ ಪ್ರಾಣಸಮೋ ವಶ್ಯೋ ವಿಜೇಯಶ್ಚ ಸಖಾ ಚ ಮೇ || 2.31.10 ||

ಮಯಾದ್ಯ ಸಹ ಸೌಮಿತ್ರೇ ತ್ವಯಿ ಗಚ್ಛತಿ ತದ್ವನಂ |
ಕೋ ಭಜಿಷ್ಯತಿ ಕೌಸಲ್ಯಾಂ ಸುಮಿತ್ರಾಂ ವಾ ಯಶಸ್ವಿನೀಂ || 2.31.11 ||

ಅಭಿವರ್ಷತಿ ಕಾಮೈರ್ಯಃ ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಪೃಥಿವೀಮಿವ |
ಸ ಕಾಮಪಾಶಪರ್ಯಸ್ತೋ ಮಹಾತೇಜಾ ಮಹೀಪತಿಃ || 2.31.12 ||

ಸಾ ಹಿ ರಾಜ್ಯಮಿದಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನೃಪಸ್ಯಾಶ್ವಪತೇಃ ಸುತಾ |
ದುಃಖಿತಾನಾಂ ಸಪತ್ನೀನಾಂ ನ ಕರಿಷ್ಯತಿ ಶೋಭನಂ || 2.31.13 ||

ನ ಭರಿಷ್ಯತಿ ಕೌಸಲ್ಯಾಂ ಸುಮಿತ್ರಾಂ ಚ ಸುದುಃಖಿತಾಂ |
ಭರತೋ ರಾಜ್ಯಮಾಸಾದ್ಯ ಕೈಕೇಯ್ಯಾಂ ಪರ್ಯವಸ್ಥಿತಃ || 2.31.14 ||

ತಾಮಾರ್ಯಾಂ ಸ್ವಯಮೇವೇಹ ರಾಜಾನುಗ್ರಹಣೇನ ವಾ |
ಸೌಮಿತ್ರೇ ಭರ ಕೌಸಲ್ಯಾಮುಕ್ತಮರ್ಥಮಮುಂ ಚರ || 2.31.15 ||

ಏವಂ ಮಯಿ ಚ ತೇ ಭಕ್ತಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ಸುದರ್ಶಿತಾ |
ಧರ್ಮಜ್ಞಗುರುಪೂಜಾಯಾಂ ಧರ್ಮಶ್ಚಾಪ್ಯತುಲೋ ಮಹಾನ್ || 2.31.16 ||

ಏವಂ ಕುರುಷ್ವ ಸೌಮಿತ್ರೇ ಮತ್ಕೃತೇ ರಘುನಂದನ |
ಅಸ್ಮಾಭಿವಿಪ್ರಹೀಣಾಯಾ ಮಾತುರ್ನೋ ನ ಭವೇತ್ ಸುಖಂ || 2.31.17 ||

ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ರಾಮೇಣ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಯಾ ಗಿರಾ |
ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ತದಾ ರಾಮಂ ವಾಕ್ಯಜ್ಞೋ ವಾಕ್ಯಕೋವಿದಂ || 2.31.18 ||

ತವೈವ ತೇಜಸಾ ವೀರ ಭರತಃ ಪೂಜಯಿಷ್ಯತಿ |
ಕೌಸಲ್ಯಾಂ ಚ ಸುಮಿತ್ರಾಂ ಚ ಪ್ರಯತೋ ನಾಸ್ತಿ ಸಂಶಯಃ || 2.31.19 ||

ಯದಿ ದುಃಸ್ಥೋ ನ ರಕ್ಷೇತ ಭರತೋ ರಾಜ್ಯಮುತ್ತಮಂ |
ಪ್ರಾಪ್ಯ ದುರ್ಮನಸಾ ವೀರ ಗರ್ವೇಣ ಚ ವಿಶೇಷತಃ || 2.31.20 ||

ತಮಹಂ ದುರ್ಮತಿಂ ಕ್ರೂರಂ ವಧಿಷ್ಯಾಮಿ ನ ಸಂಶಯಃ |
ತತ್ಪಕ್ಷಾನಪಿ ತಾನ್ ಸರ್ವಾಂಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಪಿ ಕಿಂ ತು ಸಾ || 2.31.21 ||

ಕೌಸಲ್ಯಾ ಬಿಭೃಯಾದಾರ್ಯಾ ಸಹಸ್ರಂ ಮದ್ವಿಧಾನಪಿ |
ಯಸ್ಯಾಃ ಸಹಸ್ರಂ ಗ್ರಾಮಾಣಾಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಮುಪಜೀವಿನಾಂ || 2.31.22 ||

ತದಾತ್ಮಭರಣೇ ಚೈವ ಮಮ ಮಾತುಸ್ತಥೈವ ಚ |
ಪರ್ಯಾಪ್ತಾ ಮದ್ವಿಧಾನಾಂ ಚ ಭರಣಾಯ ಮನಸ್ವಿನೀ || 2.31.23 ||

ಕುರುಷ್ವ ಮಾಮನುಚರಂ ವೈಧರ್ಮ್ಯಂ ನೇಹ ವಿದ್ಯತೇ |
ಕೃತಾರ್ಥೋಽಹಂ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ತವ ಚಾರ್ಥಃ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯತೇ || 2.31.24 ||

ಧನುರಾದಾಯ ಸಗುಣಂ ಖನಿತ್ರಪಿಟಕಾಧರಃ |
ಅಗ್ರತಸ್ತೇ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಪಂಥಾನಂ ತವ ದರ್ಶಯನ್ || 2.31.25 ||

ಆಹರಿಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ನಿತ್ಯಂ ಮೂಲಾನಿ ಚ ಫಲಾನಿ ಚ |
ವನ್ಯಾನಿ ಚ ತಥಾನ್ಯಾನಿ ಸ್ವಾಹಾರ್ಹಾಣಿ ತಪಸ್ವಿನಾಂ || 2.31.26 ||

ಭವಾಂಸ್ತು ಸಹ ವೈದೇಹ್ಯಾ ಗಿರಿಸಾನುಷು ರಂಸ್ಯಸೇ |
ಅಹಂ ಸರ್ವಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಜಾಗ್ರತಃ ಸ್ವಪತಶ್ಚ ತೇ || 2.31.27 ||

ರಾಮಸ್ತ್ವನೇನ ವಾಕ್ಯೇನ ಸುಪ್ರೀತಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ತಂ |
ವ್ರಜಾಪೃಚ್ಛಸ್ವ ಸೌಮಿತ್ರೇ ಸರ್ವಮೇವ ಸುಹೃಜ್ಜನಂ || 2.31.28 ||

ಯೇ ಚ ರಾಜ್ಞೋ ದದೌ ದಿವ್ಯೇ ಮಹಾತ್ಮಾ ವರುಣಃ ಸ್ವಯಂ |
ಜನಕಸ್ಯ ಮಹಾಯಜ್ಞೇ ಧನುಷೀ ರೌದ್ರದರ್ಶನೇ || 2.31.29 ||

ಅಭೇದ್ಯೇ ಕವಚೇ ದಿವ್ಯೇ ತೂಣೀ ಚಾಕ್ಷಯ್ಯಸಾಯಕೌ |
ಆದಿತ್ಯವಿಮಲಾಭೌ ದ್ವೌ ಖಡ್ಗೌ ಹೇಮಪರಿಷ್ಕೃತೌ || 2.31.30 ||

ಸತ್ಕೃತ್ಯ ನಿಹಿತಂ ಸರ್ವಮೇತದಾಚಾರ್ಯಸದ್ಮನಿ |
ಸರ್ವಮಾಯುಧಮಾದಾಯ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾವ್ರಜ ಲಕ್ಷ್ಮಣ || 2.31.31 ||

ಸ ಸುಹೃಜ್ಜನಮಾಮಂತ್ರೈ ವನವಾಸಾಯ ನಿಶ್ಚಿತಃ |
ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಗುರುಮಾಗಮ್ಯ ಜಗ್ರಹಾಯುಧಮುತ್ತಮಂ || 2.31.32 ||

ತದ್ ದಿವ್ಯಂ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲಃ ಸತ್ಕೃತಂ ಮಾಲ್ಯಭೂಷಿತಂ |
ರಾಮಾಯ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಸೌಮಿತ್ರಿಃ ಸರ್ವಮಾಯುಧಂ || 2.31.33 ||

ತಮುವಾಚಾತ್ಮವಾನ್ ರಾಮಃ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಮಾಗತಂ |
ಕಾಲೇ ತ್ವಮಾಗತಃ ಸೌಮ್ಯ ಕಾಂಕ್ಷಿತೇ ಮಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ || 2.31.34 ||

ಅಹಂ ಪ್ರದಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಯದಿದಂ ಮಾಮಕಂ ಧನಂ |
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಸ್ತಪಸ್ವಿಭ್ಯಸ್ತಪ್ಸಯಾ ಸಹ ಪರಂತಪ || 2.31.35 ||

ವಸಂತೀಹ ದೃಢಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಗುರುಷು ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಾಃ |
ತೇಷಾಮಪಿ ಚ ಮೇ ಭೂಯಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಚೋಪಜೀವಿನಾಂ || 2.31.36 ||

ವಸಿಷ್ಠಪುತ್ರಂ ತು ಸುಯಜ್ಞಮಾರ್ಯಂ
ತ್ವಮಾನಯಾಶು ಪ್ರವರಂ ದ್ವಿಜಾನಾಂ |
ಅಪಿ ಪ್ರಯಾಸ್ಯಾಮಿ ವನಂ ಸಮಸ್ತಾ -
ನಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಶಿಷ್ಣಾನಪರಾನ್ ದ್ವಿಜಾತೀನ್ || 2.31.37 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ
ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ ಏಕತ್ರಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ||